

**Ewa Koprowiak, Aleksandra
Lubczyńska, Beata Nowak**

**Wpływ uprawiania szermierki na
wybrane czynniki osobowościowe
młodzieży**

Ekonomiczne Problemy Usług nr 78, 271-283

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Ewa Koprowiak, Aleksandra Lubczyńska, Beata Nowak

Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu

WPŁYW UPRAWIANIA SZERMIERKI NA WYBRANE CZYNNIKI OSOBOWOŚCIOWE MŁODZIEŻY

Wstęp

Umiejętność władania białą bronią (mieczem, szablą, szpadą, floretem czy kijem), jak pisze M. Łuczak [2002], cieszyła się od najdawniejszych czasów dużym uznaniem społecznym. Broń, będąca jedną z dziedzin kultury materialnej człowieka oraz pozostałością wszystkich kultur, przyczyniała się do rozwoju jego sprawności fizycznej i umysłowej. Służyła celom militarnym, paradnym, sakralnym, insygnialnym, ceremonialnym, myśliwskim i sportowym. Wywodząca się z rzemiosła wojennego sztuka szermiercza rozwijała się z różną intensywnością w poszczególnych epokach. Popularna była i jest niemal we wszystkich kulturach od tysiącleci.

Pojawienie się floretu jako broni ćwiczebnej w XVIII wieku oraz użycie maski przez fechtmistrza La Boesiere (około 1780 roku) przyczyniło się do powstania, oprócz istniejących nurtów – realistycznego i bojowego, kolejnego, zwanego rekreacyjno-sportowym, z którego pod koniec XIX wieku powstała szermierka sportowa [Łuczak, 2002]. Sztuka szermiercza stała się sportem podobnie jak inne dyscypliny, gdy wyeliminowano z niej czynności i ćwiczenia militarne mające na celu uśmiercenie, zranienie lub inne unieszkodliwienie przeciwnika [Lipoński, 1987].

Istotą współczesnej szermierki jest walka bronią sportową dwóch jednakowo wyposażonych przeciwników według obowiązujących przepisów. Starcie szermiercze w tej dyscyplinie rozgrywane jest według zasad umownych, między innymi pierwszeństwo natarcia przed działaniem wyprzedzającym oraz pierwszeństwo natychmiastowej odpowiedzi (riposty) przed powtórzeniem natarcia [Czajkowski, 1954].

Każda dyscyplina sportowa jest złożona i ma swoją specyfikę. Szermierka, jak uważa K. Grzegorek [2000], nie należy do tych dyscyplin sportu, które cieszą się największą popularnością, jednak z uwagi na uzyskiwane przez jej reprezentantów wysokie wyniki sportowe (szczególnie w kategoriach młodzieżowych) warto byłoby ją popularyzować. Sport szermierczy dzięki swojemu systemowi szkolenia kształtuje wszystkie cechy, potrzebne do odnalezienia się w dzisiejszej rzeczywistości, między innymi adaptację do zmieniających się warunków, odpowiedzialność, sprawność fizyczną. Dodatkowo szermierka wykorzystująca aspekt walki rozwija osobowość zawodnika, jego styl poznawczy i indywidualne sposoby reagowania na sytuacje.

Szermierka jest tą dyscypliną sportu, która nie wymaga posiadania specjalnych cech fizycznych, lecz kładzie nacisk przede wszystkim na predyspozycje psychiczne, dzięki czemu można dostosować styl walki do osobowości i temperamentu zawodnika. Konieczność wykorzystania odmiennych stylów walki w konkretnej sytuacji wymaga od zawodnika między innymi połączenia poszczególnych stylów walki z szeroko rozumianą psychologicznie sytuacją walki w szermierce, umiejętności połączenia własnej inicjatywy z umiejętnością wykorzystania posiadanych informacji, zrozumienia zależności istniejących w sytuacji walki szermierczej, co pozwala na świadome, optymalne zachowania szermierzy w walce [Bandach, 2000].

W ujęciu popularnym większość określeń osobowości można zakwalifikować do dwóch grup [Hall, Lindzey, 1994]. W pierwszym zastosowaniu termin ten oznacza umiejętność lub zręczność w kontaktach społecznych. Osobowość jednostki jest określana ze względu na jej zdolność wzbudzania pozytywnych reakcji u różnych osób i w różnych okolicznościach. W drugim zastosowaniu osobowość jest rozumiana jako najbardziej wyraźne i rzucające się w oczy wrażenie, jakie jednostka wywiera na innych ludziach. W obu zastosowaniach zawarty jest element oceny.

Psychologia, wprowadzając termin osobowość, nadaje mu znaczenie bardziej neutralne, obiektywne. Mimo że w codziennym zastosowaniu osobowość

ma bardzo różnorodne znaczenie, to liczba znaczeń, jakie psychologowie nadawali temu terminowi, jest jeszcze większa. Jest wiele opinii rozbieżnych, a niekiedy wzajemnie sprzecznych [Gracz, Sankowski, 2007; Wysocka, 2004]. We wszystkich dociekaniach podejmowane są jednak dwa, powiązane ze sobą zagadnienia: związane ze stałością i zmiennością ludzkiego działania.

Jak pisze E. Wysocka [2004], osobowość to bardzo złożona, ale zorganizowana struktura, której elementy są różnie ujmowane w zależności od ogólnej koncepcji osobowości. Przez pojęcie struktura rozumie się jej budowę i organizację, czyli elementy w niej występujące, oraz relacje i zależności, jakie zachodzą między tymi elementami. Opisując strukturę osobowości, bierze się pod uwagę formalne (reakcje, cechy, wymiary, typy osobowości), treściowe i jakościowe jej elementy, takie jak temperament, charakter, uzdolnienia, postawy, wartości, postawy, potrzeby, emocje.

W naukach pedagogicznych osobowość jest traktowana jako przedmiot i cel oddziaływań wychowawczych. Przyjęta na potrzeby artykułu definicja osobowości jako zespołu względnie stałych cech (właściwości, czynników, stylów) psychicznych jednostki, kształtujących się w toku interakcji między jednostką a jej społecznym otoczeniem, pozwala wyjaśniać niektóre zjawiska w zachowaniu się człowieka i właściwości jego zachowania. W takim ujęciu teoretycznym zachowanie jest zdeterminowane nie tylko przez bieżącą sytuację, lecz również przez to wszystko, co wcześniej już w osobowości człowieka zostało ukształtowane i przez tę sytuację zostało wyzwolone. Inaczej mówiąc, osobowość z jednej strony kształtuje się w toku aktywności, z drugiej zaś – w aktywności się manifestuje [Suchodolski, 1993].

Wyniki wielu badań potwierdzają ważną rolę sportu w kształtowaniu cech osobowości [m.in. Karolczak-Biernacka, 1996; Simmons, Dickinson, 1986]. B. Karolczak-Biernacka twierdzi, że „sport jest dobrowolną działalnością, podejmowaną dla zaspokojenia potrzeby zabawy, popisu, walki, a także wewnętrznego doskonalenia się w drodze systematycznego rozwoju cech fizycznych, umysłowych i wolicjonalnych” [Karolczak-Biernacka, 1996, s. 3]. W badaniach podjęto próbę określenia, w jakim stopniu szermierka jest dyscypliną, która może odgrywać rolę osobotwórczą.

Istota działania ruchowego wnika w sfery fizyczną, psychiczną i społeczną, wyrabiając określone postawy, wzbogacając wewnętrzne przeżycia człowieka [Osiński, 1996], chociażby dlatego, że obniża napięcie psychiczne, łagodzi stany lękowe, słowem: wpływa na dobrostan psychiczny jednostki.

Wychowanie fizyczne i sportowe jest w tym aspekcie ważnym czynnikiem kształtującym osobowość. Sport (rozumiany jako powszechna aktywność fizyczna) jest jedną z najbardziej rozpowszechnionych ludzkich aktywności wpływających na postawę człowieka, zwłaszcza młodego człowieka. Jest wręcz określany szkołą charakteru lub fundamentem psychofizycznej sprawności (jako inspiracja do wszelkiej aktywności i motywacja do bycia lepszym). Jest źródłem radości i silnych emocjonalnych przeżyć oraz płaszczyzną przyjaznych kontaktów z innymi [Osiński, 1996].

1. Materiał i metoda badań

Badania przeprowadzono w 2010 roku wśród zawodników klubów szermierczych z różnych stron Polski. Przedstawione wyniki są tylko częścią badań, które mają na celu ocenę możliwości oddziaływania szermierki na uprawiającą ją młodzież w aspekcie zmian osobowościowych. Warto zatem poznać motywy podjęcia treningów, czynniki utrudniające uprawianie szermierki, jej miejsce w hierarchii zainteresowań, zmiany w osobowości obserwowane przez badanych oraz ich przekonania o korzyściach wynikających z uprawiania szermierki. Za zmienną różnicującą przyjęto płeć.

Ogółem przebadano 71 osób, w tym 55% to chłopcy. Średnia wieku wynosiła około 16 lat. Przez trening sportowy rozumiemy wieloletni, specjalnie zorganizowany proces pedagogiczny, w którego ramach zawodnik uczy się techniki oraz taktyki swojej dyscypliny i doskonali je, kształtuje sprawność fizyczną, a także cechy wolicjonalne i osobowość oraz nabywa wiedzę na temat prowadzonej przez siebie działalności sportowej. W przeważającej większości (około 95%) osoby te uprawiały szermierkę dłużej niż dwa lata i częściej niż dwa razy w tygodniu. Można zatem przyjąć, że tak częsty kontakt z uprawianą przez siebie dyscypliną ma wpływ na kształtowanie się osobowości badanej młodzieży.

Ze względu na wieloaspektowość badań zastosowano następujące metody i techniki badawcze: sondaż diagnostyczny i ankietę. Jako narzędzia badawcze wykorzystano kwestionariusz ankiety składający się z 11 pytań, zmodyfikowane do celów badawczych pracy dwie skale: wartości cenionych w sporcie (Survey of Values in Sport D. Simmonsa i R.V. Dickinsona) oraz wartości wychowawczych w sporcie (Z. Żukowskiej). Do oceny istotności różnic statystycz-

nych ze względu na płeć badanych zastosowano test χ^2 i test U Manna-Whineya.

2. Wyniki badań

W celu określenia rangi szermierki wśród form aktywności fizycznej respondentów, zapytano ich o ocenę swojej sprawności fizycznej, sposoby spędzania czasu wolnego i uprawiane formy aktywności fizycznej.

Wyniki badań wskazują na duże zaangażowanie w uprawianą dyscypliną sportu. Dla większości badanych (62,5% dziewcząt i 76,9% chłopców) szermierka jest jedynym uprawianym przez nich sportem. Uzyskane wyniki nie są zróżnicowane ze względu na płeć (tabela 1). Pozostali (odpowiednio 37,5% oraz 23,08%) są zaangażowani również w inne dyscypliny sportowe – najczęściej wymieniano aerobik, piłkę nożną, pływanie, biegi, jazdę na rowerze, siatkówkę, rzadziej koszykówkę, windsurfing, kick boxing i tenis ziemny.

Tabela 1

Szermierka a inne uprawiane przez badanych dyscypliny sportu

Płeć	Tak		Nie		Σ	p
	N	%	N	%		
Dziewczęta	20	62,50	12	37,50	32	0,2983
Chłopcy	30	76,92	9	23,08	39	

Źródło: badania własne.

W ocenie badanej młodzieży ich sprawność fizyczna w porównaniu z rówieśnikami jest na ogół większa (tabela 2). Zastanawia fakt, że 10,26% chłopców i 3,13% dziewcząt uznało swoją sprawność za mniejszą w porównaniu z rówieśnikami. Chłopcy (30,77%) częściej nie widzą różnicy między własną sprawnością a sprawnością rówieśników. Można to wytłumaczyć tym, że są oni w tym wieku stosunkowo aktywni fizycznie (tabela 2).

Tabela 2

Autoocena sprawności fizycznej badanych osób w porównaniu z rówieśnikami

Sprawność fizyczna	Dziewczęta		Chłopcy		Σ		p
	N	%	N	%	N	%	
Większa	17	53,12	16	41,03	33	46,48	0,8127
Mniejsza	1	3,13	4	10,26	5	7,04	
Taka sama	5	15,63	12	30,77	17	23,94	
Trudno powiedzieć	9	28,12	7	17,94	16	22,54	

Źródło: badania własne.

Większość badanych osób (50% dziewcząt i 41,03% chłopców) preferuje bardzo aktywny fizycznie sposób spędzania czasu wolnego (tabela 3).

Tabela 3

Preferowany sposób spędzania czasu wolnego

Sposób spędzania czasu wolnego	Dziewczęta		Chłopcy		Σ		p
	N	%	N	%	N	%	
Bardzo aktywny fizycznie	16	50,00	16	41,03	32	45,07	0,5556
Mało aktywny fizycznie	4	12,50	6	15,38	10	14,08	
Bierny fizycznie	6	18,75	9	23,08	15	21,13	
Trudno powiedzieć	6	18,75	8	20,51	14	19,72	

Źródło: badania własne.

Duże zaangażowanie badanych osób w uprawianie wybranej dyscypliny sportu potwierdzają wypowiedzi, że szermierka jest ich głównym zajęciem w ciągu tygodnia (zdecydowanie tak odpowiedziało 34,38% dziewcząt i 38,46% chłopców, raczej tak – odpowiednio 31,25% i 38,46%) lub traktują ją jako najważniejszą w porównaniu z innymi dyscyplinami (zdecydowanie tak odpowiedziało 46,88% dziewcząt i 51,28% chłopców, raczej tak – odpowiednio 31,25% i 23,08%). Nikt kategorycznie nie zanegował ważności uprawianej przez siebie dyscypliny, a tylko nieliczni respondenci deklarowali rezygnację z szermierki na rzecz innych zajęć (zdecydowanie tak odpowiedziało 6,25% dziewcząt i 7,69% chłopców, raczej tak – odpowiednio 6,25% i 7,69%). Nie

odnotowano istotnych statystycznie różnic w odpowiedziach dziewcząt i chłopców (tabela 4).

Tabela 4

Ranga szermierki w autoocenie badanych

Ranga	Płeć	1	2	3	4	5	p
		%					
Szermierka jest moim głównym zajęciem w ciągu tygodnia	dziewczęta	34,38	31,25	21,88	9,38	3,13	0,5326
	chłopcy	38,46	38,46	10,26	10,26	2,56	
Często rezygnuję z szermierki na rzecz innych zajęć	dziewczęta	6,25	6,25	18,75	37,50	31,25	0,6944
	chłopcy	7,69	7,69	10,26	38,46	35,90	
Szermierka w porównaniu z innymi dyscyplinami sportu jest dla mnie najważniejsza	dziewczęta	46,88	31,25	21,88	0	0	0,9218
	chłopcy	51,28	23,08	12,82	7,69	5,13	

1 – tak, 2 – raczej tak, 3 – trudno powiedzieć, 4 – raczej nie, 5 – nie.

Źródło: badania własne.

Następnie zapytano badanych o czynniki, które skłoniły ich do podjęcia uprawiania szermierki (tabela 5). W przypadku dziewcząt były to przede wszystkim informacje od trenera i nauczyciela (50%), a następnie informacje od znajomych (46,87%). W przypadku chłopców stosunkowo duży procent badanych (46,15%) wskazał na znaczną rolę znajomych, a tylko 28,20% – nauczyciela. Uzyskane wyniki nie są jednak istotne statystycznie. U części osób (18,75% dziewcząt i 23,07% chłopców) ważne okazały się tradycje rodzinne. Najmniejszy wpływ na wybór miały artykuły w czasopismach czy traktowanie szermierki jako uzupełnienia innych sportów (2,81% wszystkich badanych). Wśród innych czynników wymieniono takie, jak powołanie, możliwość zdobycia nagrody indywidualnej, chęć uprawiania sportu, chęć poznania nowych znajomych, wpływ kolegów i koleżanek z klasy, chęć poznania czegoś nowego, chęć wyżycia się.

Tabela 5

Czynniki decydujące o podjęciu treningów szermierki*

Czynniki	Dziewczęta		Chłopcy		Σ	p
	N	%	N	%	%	
Artykuły w czasopismach	2	6,25	0	0,00	2,81	0,5385
Audycje telewizyjne	2	6,25	3	7,69	7,04	
Informacje od znajomych	15	46,87	18	46,15	46,47	
Informacje od trenera lub nauczyciela	16	50,0	11	28,20	38,02	
Tradycje rodzinne	6	18,75	9	23,07	21,13	
Popularność szermierki	4	12,50	5	12,82	12,68	
Uzupełnienie innych sportów	0	0,00	2	5,12	2,81	
Inne	8	25,00	8	20,51	22,53	

* Możliwość wielokrotnego wyboru.

Źródło: badania własne.

Wyniki badań nad spostrzeganiem czynników utrudniających podejmowanie treningu są zróżnicowane, chociaż nieistotne statystycznie. Większy odsetek dziewcząt (46,88%) wskazuje na takie czynniki. W opinii ponad połowy chłopców nie ma czynników utrudniających im uprawianie szermierki (tabela 6).

Tabela 6

Spostrzeganie czynników utrudniających uprawianie szermierki

Płeć	Tak		Nie		Σ		p
	N	%	N	%	tak	nie	
Dziewczęta	15	46,88	17	53,12	32	39	0,8127
Chłopcy	17	43,59	22	56,41			

Źródło: badania własne.

Odpowiedzi chłopców na pytanie o konkretne czynniki utrudniające uprawianie szermierki są bardziej zróżnicowane niż dziewcząt, chociaż nieistotne statystycznie (tabela 7). W zdecydowanej większości wskazywano na zbyt dużą ilość czasu spędzanego w szkole (46,87% dziewcząt i 38,46% chłopców) oraz brak czasu (odpowiednio 25% i 23,94%).

Tabela 7

Czynniki utrudniające uprawianie szermierki

Utrudnienia	Dziewczęta		Chłopcy		Σ	p
	N	%	N	%	%	
Duża ilość czasu spędzana w szkole	15	46,87	15	38,46	42,25	0,7690
Brak sprzętu sportowego	0	0,00	1	2,56	1,41	
Zbyt mało pieniędzy	0	0,00	2	5,12	2,82	
Brak czasu	8	25,0	9	23,08	23,94	
Duża odległość do klubu sportowego	1	3,13	1	2,56	2,82	

Źródło: badania własne.

Chcąc uzyskać informacje na temat wpływu szermierki na wybrane cechy osobowościowe w autoocenie respondentów, skonstruowano skalę zmian cech osobowościowych. Współczynnik rzetelności skali był wysoki i wynosił 0,82.

Tabela 8

Deklarowane zmiany pod wpływem uprawiania szermierki

Zmiany	Dziewczęta				Chłopcy				p
	tak		nie		tak		nie		
	N	%	N	%	N	%	N	%	
Lepsze kontakty z rówieśnikami	23	71,88	9	28,13	27	69,23	12	30,77	0,8488
Umiejętność reagowania na sytuacje trudne	26	81,25	6	18,75	29	76,32	9	23,68	0,7236
Łatwość rozwiązywania problemów	19	59,38	13	40,63	18	47,37	20	52,63	0,3894
Większa pewność siebie	23	71,88	9	28,13	31	79,49	8	20,51	0,5831
Większa samodzielność	26	81,25	6	18,75	33	84,62	6	15,38	0,8083
Większa odpowiedzialność	23	71,88	9	28,13	29	76,32	9	23,68	0,7502
Tolerancja wobec innych	23	71,88	9	28,13	25	65,79	13	34,21	0,6627
Większa samodyscyplina	23	71,88	9	28,13	29	74,36	10	25,64	0,8578
Zwrócenie uwagi na czysty i schludny wygląd	23	71,88	9	28,13	17	44,74	21	55,26	0,0517

Źródło: badania własne.

Na pytanie, czy szermierka wpłynęła na zmiany wybranych cech osobowościowych, większość respondentów potwierdzała taki wpływ. Najwięcej

osób (81,25% dziewcząt i 84,62% chłopców) zauważyło u siebie wzrost samodzielności, podobny odsetek dziewcząt (81,25%) – lepszą umiejętność reagowania na sytuacje trudne. Chłopcy (79,49%) wskazywali na większą pewność siebie. Odpowiedzi dziewcząt i chłopców nie różnią się istotnie statystycznie. Jedynie w przypadku zwrócenia uwagi na czysty i schludny wygląd deklaracje dziewcząt (71,88%) różniły się od deklaracji chłopców (44,74%). Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli 8.

Wartości są uznawane za predyktory zachowania się człowieka (inaczej: typy trwałych przekonań jednostki). Można więc przyjąć, że ich rozpoznanie dostarcza więcej informacji charakteryzujących miejsce aktywności fizycznej w życiu człowieka [Karolczak-Biernacka, 1996]. Z tego powodu ważne było zbadanie nośności i skuteczności sportowej aktywności (sportu, rekreacji) jako areny dla ekspresji różnych wartości.

Wśród wartości wychowawczych szermierki najwyższą rangę uzyskały wartości perfekcjonistyczne, takie jak możliwość utrzymania dobrej kondycji i zdrowia (87,5% dziewcząt i 82,05% chłopców). Porównanie uzyskanych wyników ze względu na płeć wskazuje na różnice istotne statystycznie. Według dziewcząt, szermierka w większym stopniu umożliwia pokonywanie własnych słabości ($p = 0,0420$) oraz jest źródłem emocji i wrażeń ($p = 0,0761$). Bardzo dużą różnicę ($p = 0,0007$) odnotowano w wypadku możliwości utrzymania dobrej kondycji i relaksu. Tę wartość szermierki wskazało 65,63% dziewcząt i tylko 23,68% chłopców. Szczegółowe wyniki przedstawiono w tabeli 9.

Tabela 9

Deklarowane wartości szermierki

Wartości	Płeć	1	2	3	4	p
		%				
Możliwość zdobycia nowej wiedzy	dziewczęta	56,25	34,38	0,00	9,38	0,2956
	chłopcy	43,59	38,46	7,69	10,26	
Źródło emocji i wrażeń	dziewczęta	74,19	19,35	0,00	6,45	0,0761
	chłopcy	48,72	41,03	0,00	10,26	
Możliwość wypoczynku i relaksu	dziewczęta	65,63	25,00	3,13	6,25	0,0007
	chłopcy	23,68	34,21	34,21	7,89	
Możliwość utrzymania dobrej kondycji i zdrowia	dziewczęta	87,50	9,38	3,13	0,00	0,6648
	chłopcy	82,05	10,26	2,56	5,13	
Możliwość pokonania własnych słabości	dziewczęta	96,88	3,13	0,00	0,00	0,0420
	chłopcy	69,23	12,82	5,13	12,82	

Frajda, jaką daje ruch	dziewczęta	62,50	28,13	0,00	9,38	0,2851
	chłopcy	51,28	23,08	15,38	10,26	
Umiejętność pracy w grupie sportowej	dziewczęta	59,38	25,00	0,00	15,63	0,3317
	chłopcy	46,15	25,64	17,95	10,26	
Źródło ryzyka (poczucie niebezpieczeństwa)	dziewczęta	43,75	15,63	18,75	21,88	0,7245
	chłopcy	25,64	46,15	10,26	17,95	
Możliwość współdziałania z innymi, pomagania innym	dziewczęta	56,25	25,00	0,00	18,75	0,9355
	chłopcy	51,28	33,33	7,69	7,69	
Urozmaicenie w czasie wolnym	dziewczęta	53,13	28,13	0,00	18,75	0,8943
	chłopcy	56,41	12,82	25,64	5,13	
Pokazanie i porównanie z innymi własnych umiejętności	dziewczęta	53,13	25,00	9,38	12,50	0,6152
	chłopcy	58,97	23,08	10,26	7,69	
Źródło uznania w oczach innych (poważanie i szacunek)	dziewczęta	40,63	37,50	12,50	9,38	0,6690
	chłopcy	48,72	25,64	23,08	2,56	

1 – ważne, 2 – mało ważne, 3 – nieważne, 4 – trudno powiedzieć.

Źródło: badania własne.

Zakończenie

Na podstawie uzyskanych wyników można sformułować następujące wnioski:

1. Uzyskane wyniki w większości nie różnią się istotnie ze względu na płeć.

2. Wśród osób trenujących szermierkę aktywność fizyczna odgrywa ważną rolę w sposobach spędzania czasu wolnego. Część badanych oprócz szermierki uprawia inne formy aktywności fizycznej, jednak szermierka jest przez większość postrzegana jako najważniejsza.

3. Większość badanych osób zauważyła u siebie wpływ uprawiania tej dyscypliny na wybrane cechy osobowościowe, przede wszystkim na wzrost samodzielności, lepszą umiejętność reagowania na trudne sytuacje i wzrost pewności siebie.

4. Dziewczęta w większym stopniu traktują szermierkę jako relaks i wypoczynek, sposób na pokonanie własnych słabości oraz źródło emocji i wrażeń.

Literatura

- Bandach L., *Wpływ osobowości na style walki w szermierce*. „Trening” 2000, nr 3.
- Czajkowski Z., *Szermierka na florety*, Wydawnictwo SiT, Warszawa 1954.
- Gracz J., Sankowski T., *Psychologia aktywności sportowej*, Wydawnictwo AWF, Poznań 2007.
- Grzegorek K., *Szermierka – aktualna sytuacja*. „Trening” 2000, nr 4.
- Hall C.S., Lindzey G., *Teorie osobowości*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994.
- Karolczak-Biernacka B., *Wartość sportu – sport wśród innych wartości*. „Kultura Fizyczna” 1996, nr 11–12.
- Lipoński W., *Humanistyczna encyklopedia sportu*, Wydawnictwo SiT, Warszawa 1987.
- Łuczak M., *Szermierka w Polsce w latach 1945–1989*, Wydawnictwo AWF, Poznań 2002.
- Osiński W., *Zarys teorii wychowania fizycznego*, seria Podręczniki nr 47, AWF, Poznań 1996.
- Simmons D.D., Dickinson R.V., *Measurement of Values Expression in Sports and Athletics*, „Perceptual and Motor Skills” 1986, No. 62.
- Suchodolski B., *Osobowość*, w: *Encyklopedia pedagogiczna*, red. W. Pomykało, Fundacja Innowacja, Warszawa 1993.
- Wysocka E., *Osobowość*, w: *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, red. T. Pilch, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2004.

**IMPACT OF FENCING PRACTICE
ON SELECTED PERSONALITY FACTORS OF YOUTH**

Summary

This study is aimed at assessment of possible influence of fencing on young people who practice this sport in the aspect of personality changes. The differentiating variable was gender. The following are the research methods and techniques used in the study: diagnostic survey and the questionnaire. The research tools included survey questionnaire, comprised of eleven questions, and the scales modified to match the research goals: (Survey of Values in Sport by D. Simmons and R.V. Dickinson) and Survey of Educational Values in Sport by Z. Żukowska. The study was carried out in

2010 among the athletes from fencing clubs in different regions of Poland. The study covered 71 people in total.

The most of the results do not significantly differ in terms of gender, except for the declared values in fencing.

Translated by Rafał Wielgat